Konto czekowe P. K. O. Poznań nr. 200 004.

Cena pojedyńczego egzemplarza 10 groszy.

DRWĘCA

Z DODATKAMI: „OPIEKUN MŁODZIEŻY“, „NASZ PRZYJACIEL“ i „ROLNIK“

„Drwęca“ wychodzi 3 razy tygodn. we wtorek, czwartek i sobotę rano. — Przedpłata wynosi dla abonentów miesięcznie z doręczeniem 1,20 zł. Kwartalnie wynosi z doręczeniem 3,59 zł.

Przyjmuje się ogłoszenia do wszystkich gazet.

Druk i wydawnictwo „Spółka Wydawnicza“ Sp. z o. odp. w Nowemmieście.

Cena ogłoszeń: Wiersz w wysokości 1 milimetra na stronie 6-łamowej 15 gr, na stronie 3-łamowej 50 gr, na 1 stronie 60 gr. — Ogłoszenia drobne: Napisowe słowo (tłuste) 30 gr każde dalsze słowo 15 gr. Ogłoszenia zagran. 100% więcej.

Numer telefonu: Nowemiasto 8.

Adres telegr.: „Spółka Wydawnicza“ Nowemiasto-Pomorze.

ROK XV. NOWEMIASTO-POMORZE, SOBOTA, DNIA 21 GRUDNIA 1935 N — Nr. 151

Z niwy „radosnej twórczości”.

Nasza **sytuacja** gospodarcza jest nad **wyraz ciężka.** Gdy do niedawna jeszcze czynniki miarodajne **usiłowały ją przedstawiać wbrew temu**, co ogół **czuł i widział,** w jak **najjaśniejszych kolorach, obecny rząd** już nie waha się określić jej **jako bardzo ciężkiej i niepokojącej.** Pytanie tylko, co jest **właściwą przyczyną** coraz to większego **pogłębiania** się naszej **niedoli gospodarczej. Sanacja** chciałaby wszystką winę **zwalić na kryzys.** Tymczasem kryzys jest tylko w części temu winien, **głównej** przyczyny natomiast **szukać** należy zgoła gdzieindziej. **Tkwi ona we fałszywym,** przewrotnym **systemie** sanacyjnym, w **błędnej, nieopatrznej, lekkomyślnej, rozrzutnej** gospodarce sanacyjnego **reżimu.**

Miast długich wywodów wolimy twierdzenie nasze zilustrować kilku **faktami i przyczynkami.** Jest faktem, że za sanacji **ogromnie rozbudowano aparat administracyjny i powiększono liczbę urzędników. Rozrósł** się też niebywale **etatyzm. Budżet zwykły,** uchwalony przez Sejm i Senat, **nie daje** pod tym względem **dokładnego** obrazu. Dopiero **budżet brutto,** zawierający wszystkie **wpływy i wszystkie rozchody skarbu,** byłby prawdziwym obrazem gospodarki państwowej.

Otóż dochody i wydatki budżetu brutto wyrażają się sumą **4 miljardy 24 miljonów.**

Z tego przypada na:

1. administrację	**2.223**	**milj.**
2. przedsiębiorstwa	**1.267**	„
3. monopole	**425**	„
4. fundusze	**109**	„

Jak z powyższego wynika, admin. **stanowi** niewiele **ponad połowę ogólnej sumy wydatków.**

Olbrzymi ten budżet, **równający się blisko połowie całego naszego dochodu społecznego, obsługiwany jest przez 445.840** pracowników, z czego na **administrację** przypada **255.169, na przedsiębiorstwa 187.314, na monopole 2.083,** a na **fundusze 1.274 osób. Cyframi temi nie są objęci emeryci, inwalidzi i niezawodowi szeregowi W. P. Nie** zaliczono tu także **pracowników,** pobierających poniżej **100 zł miesięcznie** (uposażenie ich zamieszczone zostało w wydatkach rzeczowych. Ludzi takich musi być sporo, jeżeli w samym tylko zarządzie znaczków państwowych preliminuje się na ich uposażenie przeszło **100** tysięcy złotych.

Po doliczeniu tej kategorji oraz pracowników przedsiębiorstw skomercjalizowanych **ogólna ilość czynnych pracowników państwowych dojdzie do pół miljona.**

Te cyfry dowodzą nam, jak **olbrzymi** jest nasz **aparat administracyjny** i jak niemniej **olbrzymia** jest **liczba ludzi na utrzymaniu Skarbu Państwa. Pół miljona** to tylko **sami urzędnicy,** a do tego dochodzą jeszcze ich **rodziny.** Pozatem **doliczyć** jesz ze należy **emerytów,** których liczba za czasów sanacji **pomnożyła się o 100 tys. inwalidów.** Gdy ich wszystkich złączymy **wraz z rodzinami,** otrzymamy **kilka miljonów ludzi, żyjących ze Skarbu Państwa.** Cóż tedy dziwnego, że pod tak olbrzymim ciężarem **społeczeństwo** i całe życie gospodarcze kraju się **załamuje,** a deficyt **niepomiernie rośnie.** To też nikt się chyba nie zdziwi faktowi, że oprócz **kilkumiljonowych rocznych budżetów** narobiono jeszcze w ostatnich **5 latach deficytu** na około **800** milj., zł, a pozatem zużyto **rezerw** na około **1.200 milj.,** co stanowi razem **deficyt 2 miljardowy** w przeciągu 5 lat. Do załamania się naszego życia gospodarczego przyczyniły się w dalszym ciągu nadmierne dochody **jednostek.** Jak dowodzą pisma, nawet sanacyjne, na samych **synekurach** możnaby **rocznie zaoszczędzić 36 milj. zł.** „Jest u góry warstwa, powiedział senator Malski w Senacie, **kilku tysięcy ludzi, którzy żyją, piją i popuszczają pasa, a obok nich nędza i ciemnota.** Tak zw. elita zasłużonych pobiera pensje z kilku, **nawet kilkunastu** źródeł, **wynoszące** już nie po **kilka, ale po kilkanaście, a nieraz po kilkadziesiąt tysięcy zł miesięcznie.** Cóż wtedy dziwnego, że przy **nadmiarze takim** z jednej, wyrość **musi nędza z drugiej strony.**

Do tego dodać też jeszcze należy lekkomyślność i nierządność w rozmaitych dziedzinach gospodarki państwowej.

Dziennik „ABC” przytacza kilka znamiennych **przykładów** o gospodarce w przedsiębiorstwach państwowych z **książki** dr. Bernadzikiewicza pt. „Przerosty etatyzmu”.

„ABC” pisze:

„Więc np. koleje państwowe. Kwestja produkcji podkładów kolejowych. Okazuje się, że lasy państwowe produkują stale nadmierną ilość podkładów, co następnie zmusza do sprzedawania ich prywatnym odbiorcom po cenach niższych od kosztów produkcji. W r. 1930 w dyrekcji łudzkiej wyrobiono około **31.000** podkładów o długości już nie używanej w kolejach państwowych. Trzeba je było sprzedać poprostu ze stratą **9000** zł.

Albo inny przykład: Budowa gmachu centralnej drukarni państwowej w Warszawie postanowiona była jeszcze w r. 1927, wynikłe jednak nieporozumienia między Ministerstwem Robót Publicznych i Prezydjum Rady Ministrów doprowadziły do zaniechania budowy i zmarnowania rozpoczętych robót ziemnych, których koszt wynosił **100 000** złotych.

Albo: Państwowe Zakłady Graficzne nabyły zagranicą dwie maszyny do druku wklęsłego kosztem **40 000** dolarów. Maszyny te nie zostały nigdy uruchomione, nie nadawały się bowiem do druku banknotów.

Albo: W salinie państwowej w Wieliczce wybudowano pralnię worków do soli. Pralnia ta, ukończona w lipcu 1930 r., stała nieczynna do połowy r. 1933, bowiem biuro sprzedaży soli otrzymywało worki, które nie nadawały się wogóle do prania. W r. 1933 w salinie państwowej w Bochni znaleziono nierozpakowane skrzynie z maszynami i urządzeniami, przeznaczonemi do uruchomienia elektrowni, wybudowanej w r. 1924. **Maszyny te leżały w ciągu 10-ciu lat nierozpakowane”.**

O innego rodzaju niesamowitem szafowaniu groszem publicznym pisze sanacyjny tygodnik gospodarczy **„Depesza”.** Otóż przytaczamy dosłownie jej wywody:

„Na budowę gmachów dyrekcji kolejowej w Chełmie wydatkowano około 30 miljonów złotych, a zkolwiek gmachy te są zbędne i dlatego nie są dotychczas ukończone, spowodu zaś **pozostawienia ich bez użytku** szybko **się rujnują.**

Zostały **zakupione wątpliwej wartości aparaty francuskie** (Langery, Pyramy) dla parowozów, rzekomo celem osiągnięcia oszczędności na węglu, podobno nawet wbrew opinji rzeczoznawców. **Wydatkowano około 20 miljonów franków, aparaty zaś oczekiwanych oszczędności nie przyniosły.**

Dostawa hamulców zespolonych dla wagonów towarowych na sumę **około 150 miljonów złotych została oddana zagranicę z wolnej ręki bez przetargu,** bez wezwania firm krajowych i innych zagranicznych i to wówczas, gdy **fabryki krajowe pozostają bez pracy, gdy Polska posiada w znacznej części** potrzebne **do dostawy surowce. Niektóre aparaty do tych hamulców** zostały nabyte od **Szwecji, aczkolwiek fabryki krajowe posiadają patenty na takie same aparaty,** a koszt tych aparatów krajowych kalkuluje się o połowę taniej.

Cała **transakcja hamulcowa** była **przeprowadzona w zupełnej tajemnicy.**

Jeden z wyższych urzędników Ministerstwa Komunikacji, znany fachowiec, **za to tylko, że odważył się wypowiedzieć** ujemną opinję o tej w tak niesamowity sposób zawartej transakcji — **został zwolniony ze służby państwowej.**

Fachowcy i wtajemniczeni twierdzą, **że na całej tej dostawie** — w razie jej zawierania w drodze jawnej, normalnej — **możnaby było zaoszczędzić grube miljony.**

Wówczas, gdy sytuacja skarbu, jak ją przedstawił **pan wiceminister Kwiatkowski,** była **katastrofalna,** że aż trzeba było sięgnąć **środków, wyjątkowo niepopularnych i zażądać od społeczeństwa dalszych ciężkich ofiar,** to były opracowywane i wykonywane nierealne, niepotrzebne i nawet szkodliwe programy drogowe **— wydatkując na ten cel nowe setki miljonów”.**

Mało jeszcze tego, **większa część naszego eksportu** dokonuje się jedynie **w ten sposób,** że **społeczeństwo** musi **za niego grubo dopłacać.** Za sam **cukier, który wywozimy za bezcen za granicę, dopłacamy rocznie tylko 45 milj. zł. Węgiel** nasz sprzedajemy tak tanio w stosunku do kraju, że np. **transport z Górnego Śląska koleją, wodą i znów koleją do Sztokholmu i z powrotem, cena tegoż węgla w Szwecji razem nie wyniesie tyle, ile płacimy za ten sam węgiel w kraju.** Po rozważeniu i uwzględnieniu wszystkiego **łatwo zrozumiemy źródła i przyczyny naszej nędzy i klęski. Nie tkwią** one bynajmniej **w kryzysie, ale takiej gospodarce.** Ona nietylko Polskę, **ale każdy inny, chociażby najbogatszy kraj musiałaby doprowadzić do ruiny.**

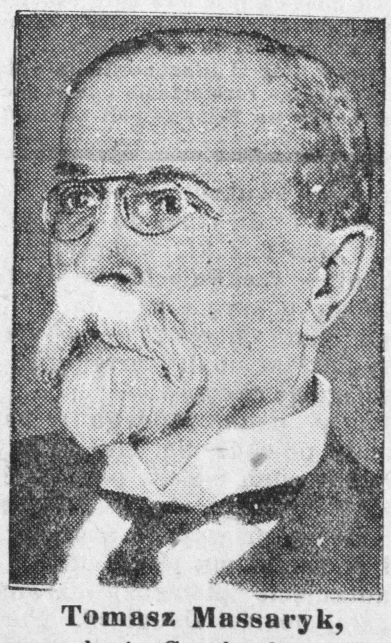

Tomasz Massaryk,
długoletni prezydent Czechosłowacji, ustąpił ze zajmowanego stanowiska z powodu podeszłego wieku. W marcu rb. obchodził 85-lecie urodzin.

Dr. Benesz prezydentem Czechosłowacji.

Praga. Dn. 18 bm. obrany został prezydentem Czechosłowacji min. dr. Benesz, który też złożył przysięgę na konstytucję.

Proces ukraiński odroczony.

Warszawa. W procesie ukraińskich terorystów po przesłuchaniu wszystkich świadków nastąpiło zamknięcie przewodu sądowego. Zarządzono przerwę w procesie do 27 grudnia, w którym przemawiać będą prokuratorzy.

Ustąpienie wszechwładnego p. Lipki.

Warszawa. Ustąpił ze swego stanowiska dotychczasowy dyr. biura personalnego w Min. Oświaty p. Jan Lipka, który do niedawna uchodził za wszechwładnego dysponenta wszelkich posad nauczycielskich.

Min. Chyliński ustępuje.

Warszawa. W kołach politycznych rozeszły się pogłoski, że wicemin. i b. kierownik ministerstwa oświaty Chyliński stanowczo ustąpi ze swego stanowiska.

Aresztowanie b. starosty.

Bydgoszcz. W Gmachu Sądu Okręg. w Bydgoszczy aresztowany został w ub. tygodniu b. starosta szubiński, K. Schmidt, który jako emeryt mieszkał w Bydgoszczy i pełnił obowiązki zarządcy pewnej nieruchomości.

Aresztowany stoi pod zarzutem sprzeniewierzenia około 3 tys. zł.

Ze względu na toczące się śledztwo szczegółów sprawy brak. Aresztowany broni się podobno tem, że pieniądze te zgubił.

Przeszło dwa miljony zł. na pomnik marszałka Piłsudskiego.

W okresie pierwszych dziesięciu dni grudnia na fundusz budowy pomnika marszałka Piłsudskiego w Warszawie wpłynęło złotych 80.790,33.

Ogólna suma wpływów na fundusz budowy pomnika na dzień 11 bm. osiągnęła 2,235.646,07 zł.

Zajścia w Krotoszynie.

Prasa „sanacyjna” — także warszawska „Gazeta Polska” — donosi, że d. 11 bm. w Krotoszynie doszło do demonstracji bezrobotnych, którzy, zebrani w licznym tłumie, zaatakowali skonsygnowany oddział policji. Policja użyła bagnetów i rozproszyła tłum. Dwie osoby z pośród tłumu zostały ranne.

Sejm uchwalił amnestję.

Warszawa. Przy debacie nad projektem ustawy o amnestji ref. poseł Madeyski omówił zasady projektu, poczem przeszedł do analizy poszczególnych przepisów ustawy, uwzględniając przyjęte przez komisję prawniczą poprawki. Potem zabrał głos min. Sprawiedliwości Michałowski, który podkreślił, że amnestja zmierza do pacyfikacji stosunków w kraju. „Dla zbiegów — zakończył p. minister — niema amnestji". Nastąpiła dyskusja, w której m. in. przemawiał ks. Lubomirski.

W głosowaniu odrzucono wszystkie poprawki, zmierzające do rozszerzenia amnestji. Oświadczyło się za niemi kilka zaledwie posłów polskich, żydzi i Ukraińcy. Ustawę przyjęto bez zmian.

Na posiedzeniu komisji senackiej, gdy kilku czł. komisji żądało amnestji dla b. więźniów brzeskich, min. Michałowski oświadczył, że **rząd** kategorycznie **domaga się** przyjęcia uchwały sejmowej **w brzmieniu niezmienionem.**

Wniosek ks. Lubelskiego w sprawie Brześcia i Berezy.

Kto bez winy, niech rzuci kamieniem...

W dyskusji w Sejmie najsilniejsze było wystąpienie posła, ks. Lubelskiego z Tarnowa, który domagał się amnestji dla przestępstw przeciwko głosowaniu podczas **wyborów oraz przestępstw prasowych. Wreszcie zgłosił wniosek,** ażeby t. zw. **więźniowie brzescy zostali objęci amnestją. Na sali powstały głosy sprzeciwu.**

Ks. Lubelski: — **„Siła przebaczenia może działać silniej, aniżeli siła kary** (okrzyki protestów). Obok kryzysu gospodarczego przeżywamy **ciężki kryzys wewnętrzno-polityczny,** którego efektem: **proces brzeski, rozruchy** w **Małopolsce, obozy koncentracyjne, zaburzenia w Opoczyńskiem, abstynencja podczas wyborów.** Musimy dążyć do poprawy tej sytuacji. **Rząd rzucił hasło współpracy nad odrodzeniem gospodarczem państwa, ale dokona go tylko wtedy, gdy będzie miał za sobą wszystkie państwowotwórcze siły. Jeżeli amnestja nie obejmie tych, którzy kiedyś odgrywali poważną rolę w naszem życiu, będzie tylko nowem zaostrzeniem stosunków wewnętrznych** (na sali **przerywania i protesty**). Przypomnę, że sam śp. marsz. Piłsudski wyraził się z uznaniem w r. 1921 o zasługach Witosa w ciężkiej chwili dla państwa (**okrzyki: Witos to wszystko przekreślił**). Amnestja obejmująca i tych, którzy wyjechali zagranicę, spowoduje znaczne uspokojenie i umożliwi ściągnięcie ich do pracy (okrzyki: **„Libermann — dziękuję"**). Znam ja ich błędy i wady. Byłem w tej walce, ale w pewnym momencie odegrali oni **poważną rolę (na sali przerywania, protesty,** okrzyki). **Kto bez winy, niech rzuci na nich kamieniem".**

Mimo takich argumentów wnioski ks. Lubelskiego zostały odrzucone.

Berezę trzeba zlikwidować!

Interpelacja sejmowa posła Gładysza.

Warszawa. Na posiedzeniu Sejmu pos. Gładysz rolnik z Wielkopolski) zgłosił do ministrów spraw wewn. i sprawiedl. interpelację w sprawie przedłożenia izbom ustawodawczym ustawy, zmieniającej rozporządzenie Prezydenta z dnia 17 czerwca 1934 r., **dotyczącego obozu izolacyjnego w Berezie Kartuskiej. Interpelacja opiewa:**

„Niżej podpisany zapytuje pp. ministrów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, czy rząd Rzeczypospolitej zamierza wnieść w ciągu obecnej sesji budżetowej **ustawę o uchronie Rzeczpospolitej** do izb ustawodawczych, którąby z **równoczesnem zniesieniem obozu izolacyjnego w Berezie Kartuskiej tworzyła podstawę karania przestępców, zagrażających bezpieczeństwu,** spokojowi i porządkowi publicznemu na drodze sądowej w trybie doraźnym.

Niżej podpisany uznaje, że musi istnieć ustawa, umożliwiająca karcenie przestępców, zagrażających bezpieczeństwu, spokojowi i porządkowi publicznemu w trybie doraźnym, **jednakże nie powinno to na dłuższy przeciąg czasu odbywać się na drodze administracyjnej, lecz na mocy wyroku sądu Rzeczpospolitej. Obecne przekazywanie obywateli państwa do obozu izolacyjnego w Berezie Kartuskiej w drodze administracyjnej powoduje niezadowolenie w społeczeństwie,** które przez wniesienie odnośnej ustawy należy jaknajrychlej usunąć".

Żydzi na ławie oskarżonych.

(Dokończenie).

Po przerwie obiadowej Sąd przystąpił do przesłuchania świadków. Jako pierwszy zeznawał **mętnie** św. Jerzy Treichel, a w sprawach, mających wpływ na akt osk. odpowiadał stale, że **nie pamięta.** Zaznaczyć należy, że był **głównym robotnikiem Rychtera.**

Zeznania pozostałych świadków nie wniosły do sprawy nic nowego, **obciążały** jednak głównego osk. Rychtera.

Następnie Sąd przesłuchał św. dr. Pikusińskiego, lekarza wet. z Inowrocławia, także powołanego w charakterze biegłego. Św. zeznał, że z końcem października 1934 zawiadomiono go, iż w majątku Skalmierzyce stwierdzona została zaraza płucna u bydła oraz że 1 sztukę ubito. Dochodzenia ujawniły, że ubita sztuka pochodzi z partji bydła, **dostarczonego** do majątku przez **osk. R.** Brak było świadectwa pochodzenia zwierząt. Były doręczone tylko 2 świadectwa i to wystawione przez p. Filipińskiego z Brodnicy z zaznaczeniem, że bydło jest przeznaczone do natychmiastowego uboju w Rypinie. O zarazie powiadomiono kompetentne władze i wobec tego na zarządzenie Min. musiano **zlikwidować oborę.** Skutkiem zarządzenia **ubito 165 sztuk** bydła opasowego. Było to bydło wyłącznie z obory dworskiej Bydło służby folwarcznej, znajdujące się w oborze, odległej o 37 mtr., znajduje się dotąd pod obserwacją. — Na pytanie Sądu: **„Czy gospodarstwo narodowe poniosło straty?"** świadek odrzekł: **„Tak, do dziś dnia jest pow. inowrocławski zamknięty".** Było kilka wypadków tej zarazy. **Eksport zagranicę państwa został wstrzymany. Sam właściciel majątku poniósł kolosalne straty.**

Prokurator: — Czy **zaraza** ta jest **bardzo niebezpieczna?** Św.: — Tak! Prok.: — Kto tę zarazę przeniósł do Polski? Św: — Przed 12 lat. Prok.: — Jakie zarządzenia wydano dla zapobieżenia rozszerzenia się zarazy? Św.: — **Natychmiastowe zlikwidowanie obory.** Dalej świadek wyjaśnił, że, **o ile właściciel majątku nie godzi się na wyznaczone odszkodowanie, przeprowadza się szacowanie poniesionych strat.**

Sąd: — **Poco przeprowadza się szacunek?**

Św.: — **Dlatego, że właściciel otrzymuje ze skarbu państwa odszkodowanie. Następnie wyznacza się licytację i bydło na tej licytacji będzie sprzedawane. Bydło takie przeważnie kupują handlarze. Bydło, dotknięte zarazą, nie może być przeznaczone na dalszy handel, lecz wyłącznie do natychmiastowego uboju.** Swiadek dalej podał, że właśc. maj. Skalmierzyce, Ertzleben (również żyd), przyjechał do Brodnicy ze swym doradcą i wybrał ze stada, które zebrał Rychter, kilkanaście sztuk bydła. **Bydło** to zobowiązał się Rychter ze swymi ludźmi dostarczyć do Skalmierzyc.

Obrońca: — Kto dostarczył Ertzlebenowi świadectwa?

Św.: — Konwojent na 26, zaś na 2 sztuki brakowało świadectwa pochodzenia.

Następnie św. dr. Terlikowski, lekarz wet. z Rypina, zeznał, że otrzymał zawiadomienie, iż osk. Rychter nie przestrzega wydanych zarządzeń, odnoszących się do stłumienia zarazy płucnej u bydła i że bydło to wywozi poza granice pow., t. zn., że jest nieczysty w przestrzeganiu przepisów. **Stwierdzonem zostało, że z przyczyny namowy osk. Rychtera handlarze zrzeszają się i za chore bydło, przeznaczone do licytacji, nie płacą rzeczywistej wartości, lecz nabywają za bardzo niskie ceny. Skarb państwa musi za chore bydło płacić odszkodowanie, przeto na takich manipulacjach ponosi kolosalne straty. Dalej stwierdzonem zostało, że bydło, dotknięte tą zarazą, a oznaczone kolczykami, jest przeznaczone do natychmiastowego uboju, a kolczyki te usuwał osk. Rychter.** Następnie świadek wyjaśnił, jak przeprowadza się akcję ochronną przed zarazą i zeznał, że osk. R. **został ukarany za wyprowadzenie zarażonego bydła do pow. brodnickiego. Zezwalania na wyprowadzenia bydła zarażonego z zagrożonego pow. do drugiego jest niedozwolone, gdyż bydło takie jest przeznaczone do natychmiastowego uboju. Bydło chorowite osk. R. kupował od wszystkich handlarzy rypińskich,** a ubijał bydło **2 razy tygodniowo,** które następnie **wywoził nocami** samochodem **do Warszawy.**

Następnie Sąd odczytał zeznania 2 nieobecnych świadków oraz przedstawił dowody rzeczowe aktu oskarżenia.

Po przerwie zabrał głos prokurator i zaznaczył, że akt osk. składa się z 2 części i to zasadniczych: wprowadzenie niebezpieczeństwa w postaci **niszczenia mienia obywatelskiego** przez świadome rozszerzanie niebezpiecznej zarazy oraz za **namawianie do fałszywych zeznań** przez osk R.

Odnośnie osk. Mencla prokurator wniósł o umorzenie postęp. karnego, zaś dla osk Wasilewskiego, którego Rychter namawiał do fałsz. zeznań, aby obciążyć Mencla i wobec przyznania się tegoż do winy, wniósł o **łagodny wymiar kary.** Rychter swojem przestępstwem przyczynił się do powszechnego **niebezpieczeństwa** rozszerzenia zarazy. Skutki te są daleko idące i krzywdzące powiat i Państwo, **które musi pokryć wszystkie straty,** wyrządzone przez osk Z tej przyczyny **został wstrzymany eksport,** na czem najwięcej ucierpiał **skarb państwa.** Walka z zarazą przy takiej metodzie pracy nie daje wyniku pożądanego. Wina została udowodniona całkowicie, dlatego należy się R. **bardzo surowy wymiar kary.**

Po obrońcach, którzy w swej replice starali się osłabić akt osk., zabrał głos ponownie Prok., zbijając w treściwych słowach wywody obrońców.

W ostatnich słowach oskarżeni prosili o uniewinnienie.

Sąd po naradzie wydał wyrok, skazujący Rychtera, jak podaliśmy, na łączną karę 4 lat więzienia z zaliczeniem aresztu śledczego. Zasądzonego na wniosek prokuratora ze sali rozpraw odprowadzono do aresztów policyjnych; Wasilewskiego na rok aresztu z zaw. na 2 lata, Moszka Mencla Sąd uniewinnił.

Powyższa rozprawa sądowa jeszcze raz wykazała, do jak **nikczemnych matactw posuwają się żydzi i ujawniła zgniliznę moralną żydów. Zydowi obojętnem jest, czy niszczy państwo i jego obywateli,** byle on zarobił i gojów oszukał. Nakłonił też do przestępstwa robotnika Polaka. Przy tej sposobności należałoby jeszcze postawić pod pręgierz pewnego obywatela brodn. Polaka, który hojnie **żydowi Rychterowi pożyczał gotówkę. Wiemy, że gdyby tego** majętnego obywatela **prosił o pożyczkę chrześcijanin, napewno wskazanoby mu drzwi, dla żyda** natomiast **miał zawsze gotówkę.**

I Sobie się przysłużysz i dobrej sprawie!

Kto jeszcze nie zapisał

„DRWĘCY"

na styczeń lub I. kwartał Nowego Roku, niech to bezzwłocznie uczyni. Abonentów naszych czeka miła niespodzianka w postaci pięknego, ilustrowanego Kalendarza. Kalendarz ten jest już w przygotowaniu, jednak z powodu tego, że w tym roku wydamy go we większych rozmiarach niż zwykle, otrzymają go Szan. Czytelnicy dopiero w pierwszych dniach stycznia. Kto chce się przysłużyć dobrej sprawie, niech i sam popiera nasze pismo i innych do tego zachęca. Gazeta katolicka i narodowa znajdować się winna w każdym domu naszym.

WIADOMOŚCI.

Nowemiasto, dnia 20 grudnia 1935 r.

Kalendarzyk. 20 grudnia, piątek, S. dz., Teofila i Zenona.
21 grudnia, sobota, S. dz, Tomasza Apostoła.
22 grudnia, niedziela, 4 N. Adw., Honoraty M.
Wschód słońca g. 7 — 42 m. Zachód słońca g. 15 — 27 m.
Wschód księżyca g. 4 — 49 m. Zachód księżyca g. 13 — 03 m.

Ferje zimowe w szkołach.

Pierwsze półrocze, a zarazem i I okres szkolny kończy się 22 grudnia, zatem ferje zaczynają się 23 grudnia. Będą one trwać do 9 stycznia 1936 r. Następnego dnia rozpoczyna się drugie półrocze, złożone z II i III okresu nauki.

Pocztówki świąteczne za opłatą 5 groszy.

Zyczenia na Boże Narodzenie i Nowy Rok można przesłać znajomym, krewnym, przełożonym, kolegom itd. za opłatą 5 groszy, o ile życzenie wyrażono najwyżej w 5-ciu słowach, przyczem słów podpisu i daty nie wlicza się.

Piękny zwyczaj.

Od lat już kilku coraz powszechniej przyjmuje się zwyczaj składania ofiar na rzecz ubogich zamiast życzeń świątecznych i noworocznych. Dlatego Związek Tow. Charytatywnych diecezji chełmińskiej zwraca się z gorącym apelem do społeczeństwa, aby i w tym roku podjęło tę szlachetną i wzniosłą akcję.

Tysiące rąk wyciąga się z wołaniem o pomoc... tysiące ócz spogląda ku nam błagalnie... tysiące głodnych prosi o chleb... Niechajże więc naszem najserdeczniejszem pragnieniem będzie dopomożenie przetrwania im zimy — rzucenie choć nikłego blasku radości w szarość smutnych dni bezrobocia i głodu!

„Miłosierdzie niech zawładnie sercami wszystkich" — oto najlepsze życzenie, jakie złożyć możemy sobie wzajem, bo przewiduje ono jaśniejsze jutro całej ludzkości i każdego z nas zosobna! Caritas woła — idźmy więc za jej wezwaniem!

29

SUMIENIE.

Powieść z angielskiego.

(Ciąg dalszy).

Potem jednak stanął i zastanawiał się dokąd iść na obiad.

Zdecydował się udać do znanej restauracji Carla Piaggi. W obszernej sali za stołami siedzieli przeważnie mężczyźni.

Mister Douglas bywał tu widocznie częstym gościem, gdy bowiem wszedł, przywitali go wszyscy skinieniem głowy i uśmiechem.

Po obfitem śniadaniu pożegnał znajomych i udał się do bibljoteki British Muzeum, dokąd chodził prawie codziennie. Przybywszy tu, zabrał się natychmiast do czytania jakiejś ogromnej księgi, poczem pisał przeszło dwie godziny. Po ukończeniu pracy pobiegł na wybrzeże i wszedłszy do domu o nieskończonej ilości pięter, zatrzymał się przed drzwiami, noszącemi napis: Redakcja „Cherubina". Gazeta Niedzielna. Pojedyńczy numer kosztuje 1 penny.

Gdy mu na dwukrotne pukanie otworzono, wsunął się cicho i ostrożnie do pokoju, w którym przy biurku siedział jakiś olbrzymi mężczyzna.

— Ach, to pan! — rzekł niechętnie. Odłożył jednak pióro i oparł się o poręcz krzesła.

— Czego pan chcesz? — zapytał redaktor.

— Przyniosłem mały artykuł..... — szepnął Douglas, wyciągając rękopis.

— Artykuły pana żadnego w ostatnich czasach, nie miały powodzenia, ale niech pan zostawi, zobaczę. Honorarjum chcesz pan mieć zaraz?

Mister Horacy uśmiechnął się pokornie i skinął głową. Redaktor wyjął z szuflady trzydzieści szylingów i podsunął mu je na stole.

Samo dotknięcie pieniędzy dziwną wywołało zmianę w całej postaci Douglasa. Plecy jego wyprostowały się nagle, odmłodniał. Pieniądze wsypał do kieszeni, w której znajdowała się jeszcze reszta podarunku miss Mary, ukłonił się głęboko i wyszedł. Przez cały dzień włóczył się po najrozmaitszych piwiarniach i wieczorem stanął znowu u Carla Piaggi.

Niewiele tu było gości o tej porze. Mister Horacy zjadł obiad, a będąc sytym zdrzemnął się. Nagle uczuł dotknięcie siedzącego obok nowego gościa.

W sali ciemno już było. Kelner zapalił lampę tylko nad stołem, przy którym grano w karty, więc Horacy nie mógł rozpoznać twarzy swego sąsiada. Był to człowiek widocznie niemłody, postać jego bowiem bardzo była pochyloną. Twarz, zakrytą do połowy długą, gęstą brodą, zasłonił ręką i siedział nieruchomy.

— Garson! — zawołał nagle nowy gość.

Horacy zerwał się z krzesła jak za dotknięciem prądu elektrycznego.

— Józef — Pellier, — szepnął.

Usłyszawszy to imię wstał nowoprzybyły i szybkim ruchem wyciągnął z kieszeni rewolwer, a oglądając się na wszystkie strony rzekł:

— Proszę — nie wymawiaj mego nazwiska — bo... ale kto ty jesteś?

I patrzał badawczo na Horacego.

— Ah.... — zawołał po chwili — poznałem cię! — Sledziłeś wówczas tego człowieka, którego ci wskazałem?

— Tak!

— Wiesz jak się nazywa?

— Tak!

— Zyje on jeszcze?

— Widziałam go przed tygodniem. C. d. n.

Z miasta i powiatu.

Wypłata zasiłku dla bezrobotnych, pobierających ustawowy zasiłek na wypadek bezrob.

Nowemiasto. Z Wydziału Powiatowego informują nas, że Wojewódzkie Biuro Funduszu Pracy poleciło dokonać wypłaty zasiłków bezrobotnym za okres płatniczy od 16 do 28 grudnia rb., nie w dniu 30 grudnia, lecz już w dn. 23 grudnia rb., tj. przed świętami Bożego Narodzenia.

Podinstytucje zastępcze Funduszu Pracy w Lubawie, Nowemmieście, Kuligach, Łąkorzu i Nowymdworze zostały o powyższem poinformowane i będą w dniu 23 grudnia r. b. wypłacały ustawowe zasiłki.

Gwiazdka dla dzieci z Ochronki i biednych.

Nowemiasto. Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo urządza w sobotę, 21 bm. o godz. 15-tej w lokalu Ochronki gwiazdkę dla dzieci z Ochronki, a w poniedziałek, 23 bm. o godz. 16-tej w tymże lokalu tradycyjną gwiazdkę dla starców i biednych, na którą to uroczystość jaknajuprzejmiej zaprasza Przewielebne Duchowieństwo, Przedstawicieli władz państw. i samorządowych z p. Starostą i p. Burmistrzem na czele oraz wszystkich szlachetnych ofiarodawców i dobroczyńców Zarząd.

Zdradziecki strzał.

Nowemiasto. Dnia 18 bm. około godz. 7.15 wieczorem, gdy pracowano w kuźni p. Kisielewskiego, padł nagle strzał przez uchylone drzwi Ugodzony w głowę kulą został 19-letni uczeń kowalski, Jan Barański z Tomaszewa. Kulę wydobył dr. Piotrowski. Stan nie jest groźny.

Czy kula przeznaczona była dla niego czy dla innego pracownika oraz powody zamachu i jego sprawcę ujawni niewątpliwie wszczęte śledztwo.

Komunikat.

Nowemiasto. W ostatnim czasie Opieka Rodzicielska przy szkole powsz. w Nowemmieście znalazła się prawie że w trudnem położeniu co do wypiekania na gwiazdkę dla biednej dziatwy tut. szkoły powsz, z powodu okazywania niechęci ze strony niektórych piekarzy. Jest to pewne nieporozumienie, gdyż niektórzy z piekarzy tut. miasta czują pewien żal do Opieki Rodzicielskiej w sprawie dostarczania wzgl. wypiekania chleba dla biednej dziatwy tut. szkoły pow. — na czas dożywiania. Tut. Opieka Rodz. wyjaśnia, że na dożywianie dzieci dodaje tylko pewną kwotę, a wyłączne kierownictwo tej akcji ma Rada Szkolna, której prezesem jest p. Nowaczyk. Opieka Rodz. zwraca się do miejsc. cechu piekarskiego z prośbą o zaniechanie okazywania jakiegokolwiek żalu do Opieki Rodz. w powyższej sprawie, a popieranie tej organizację jak dotąd.

Równocześnie podaje się do łaskawej wiadomości Obywatelom tut. miasta i okolicy, że Opieka Rodzicielska urządza dnia **12. I. 1936** w hali gimn. zabawę karnawałową.

Zarząd Opieki Rodzicielskiej.

Zarząd Towarzystwa Upiększenia Miasta w Nowemmieście

zmienia swój komunikat z 18 bm. dotyczący lustracji okien wystawowych przez odnośną komisję o tyle, że na życzenie niektórych konkurentów lustracja ta odbędzie się nie w sobotę, lecz dopiero w poniedziałek, 23 bm. w godzinach popoł.

Pozatem uzupełnia się listę konkurentów o dalszych 2 zawodników pp. Olszewskiego (Bławaty) i Lubowieckiego (zakład fotograficzny). z p. Piotrowski prezes.

Komunikat.

Nowemiasto. W niedzielę, dnia 22 bm. Urząd Poczty będzie czynny od godz. 9—11 i od godz. 17—18. W tym czasie Urząd będzie załatwiał wszelkie czynności pocztowe jak w dni powszednie.

Na okres zimowy, t. j. od grudnia b. r. do końca marca 19 36 r., zadekl. miesięcznie:

Wojciechowska Pelagja 1,— zł, mec. Pruski 5,—, Urzędnicy Urzędu Skarb. pół proc. od poborów, Hankwitz, pastor 1,—, Sędziowie i Urzędnicy Sądu Gr. 10,50, R. Schneider, Bratjan 2 ctr. mąki żytniej.

Jednorazowo ofiarowali: Lewalski Juljan 1 ctr. grochu, Żurawski Jakób, deput. 2,— i 5 chlebów 1 kg., Bekoniarnia Brodnica 15 głów i 15 osierdzi bek. i 20 ltr. krwi. Połomski Maks. Mikołajki 50 ft. mąki żytniej i 25 ft. kaszy, Richter Bagno 6 ctr. żyta, Bern. Karpiński, Kuligi, 1 ctr. żyta, Lewicki J. Kurzętnik 25 kg. mąki żyt. i 1 kg. masła, Wład. Wełnicki, Lipowy dwór 5 kg. słoniny i 10 ctr. ziemniaków, Schreiter Ern. Radomno 20 ft. mąki psz. i 2 ft. słoniny, von Blücher, Ostrowite pół świni o wadze 30 kg i 12 boch. chleba.

Wyżej wymienionym ofiarodawcom składam w imieniu Komitetu i rzesz bezrobotnych serdeczne podziękowanie.

Nowemiasto n. Drw., dnia 17. XII. 1935 r.

Tymczasowy Burmistrz: (—) Wachowiak,
Przew. Komit. Lok. Fund. Pr. m. Nowegomiasta n. Drw.

Najpraktyczniejszym, najlepszym i najtańszym podarkiem gwiazdkowym

w obecnym kryzysowym czasie to „Kalendarz Gospodarski" — nabyć go można w Tow. Roln. Pow. w Nowemmieście. Cena tylko 1,60 zł.

Zebranie Stron. Narod.

Lubawa. W sobotę, bm. o godz. 7.30 wiecz. odbędzie się na sali p. Kowalskiego **w Lubawie zebranie Stron. Nar.** z udziałem red. kol. **Fr. Sołtysiaka z Poznania,** który wygłosi przemówienie n. t. „Dzisiejsza rzeczywistość, a zadanie Obozu Narodowego."

Wstęp tylko za legitymacjami.

Zarząd i kierownictwo S. N. obwód Lubawa.

Okno agentury „Ekspressu" zostało zasmarowane.

Lubawa. W nocy ub. tygodnia zasmarowano i szybę składu papieru p. Lucie Kamińsky. Niemka ta, znana z sympatji hitlerowskiej, posiada **agenturę Ekspressu Ilustr., „Panoramy"**, wogóle piśmideł żydowskich, reklamując je w oknie wystawnem. Spotkała ją kara. Niemka **chwali Hitlera** za jego **walkę z żydami**, a z drugiej strony ma tupet i bezczelną odwagę **demoralizować** Polaków **świństwami, wydawanemi przez żydów.**

Dzięki wytrwałej i zdecydowanej walce miejsc. członków S. N. Ekspress coraz mniej rozchodzi się w Lubawie. Nadejdzie czas, że z naszego terenu wogóle wyrugujemy szmaty żydowskie.

„Popieraj Polaka" — żyd twoim wrogiem.

Lubawa. Dn. 16 bm. w godz. rannych pojawiły się na słupach telegraficznych, jak również na drzewach u wylotów miasta transparenty półtorametrowej długości z hasłami: „Zyd twoim wrogiem", „Popieraj Polaka". Wieś, odwiedzająca przed Bożem Narodzeniem miasto nasze, niech wbije sobie powyższe hasła w serca i mózg, by odtąd ani jeden grosz nie wpłynął do kieszeni żydów, naszych wrogów. Naród żydowski z ziemi polskiej ustąpić musi.

Plaga kurokradów.

Rakowice. Wprost groźną staje się ostatnio plaga kradzieży. I tak osadnikowi p. Mówińskiemu w ub. tygodniu nocą skradziono z chlewa 6 gęsi, będących w tuczeniu, tej samej nocy osadn. Labiszowi 18 kur, dwa dni później osadn. p. Łakomemu 13 kur, w nocy z soboty na niedzielę osadn. p. Kurganowi 21 kur z zamkniętego chlewu, do którego złodzieje dostali się po wybiciu wprost do kurnika dziury w murze. Poszkodowani są osadnikami, zamieszkałymi w Rakowicach. Policja jest na tropie złodziei. W.

Ofiary na kościół w Gwiździnach.

Złotowo. N.N. 20, Lewalski J. III. 1, Marszelewski P. 3, Szypniewski 5, Górzyński 3, Fafiński K. 10, Licznerska 3, Fafiński B. 5, Łążyński 1, Sternicki 30, Kaczorowski 1, Lewalski II. 2, Wiśnicki I. 2, Szynaka 1, Mosalski J. 3, Lewalski Al. 5, Wiśnicki II. 1,50, Marszelewski Wł. 10, Wierzbowski 10, Jackiewicz Miecz. 5, Chmielewski 1,50, Neumann 5, Guzowski Fr. 20, Kwiatkowski 2, Słupski 2, Pajrowska 1, Mówiński 5, Graduszewski Miecz. 25, N.N. 10.

N.N. Prątnica 20. Razem 213 zł.

N.N. Nowemiasto 10, N.N. Nowemiasto 5, N.N. Marzęcice 100 zł.

Zaproszenie.

Tylice. KSM. żeńskie w Tylicach urządza w II. święto Bożego Narodzenia przedstawienie amatorskie pt. „Mąż z grzeczności czyli małżeństwo z musu", 2. „Fatalna szafa". Są to sztuczki pełne dowcipu i humoru. Początek o godz. 6-tej wiecz. punkt., na które serdecznie zapraszają Zarząd i druhny KSM. ż. Po przedstawieniu zabawa taneczna. Wstęp na zabawę tylko za zaproszeniem. Na salę wejść mogą **bez zaproszenia** parafjanie tyliccy oraz sympatycy i członkowie KSM. m. i ż. z okolicy.

Z Pomorza

Napad na bezbronnego starca-narodowca.

Działdowo. Niedzielny wiec Stron. Narod. był solą w oku miejsc. masonom, którzy postanowili rozbić go. Zdając sobie sprawę z obecnego nastroju i nie mając do dyspozycji doktorów od rozbijania wieców wynajęli męty. Te jednak na sali nie odważyły się zakłócić porządku i widocznie okazały respekt przed strażą umundurowanych narodowców. Rozkaz trzeba było wykonać, gdyż był opłacony. To też, gdy rozeszli się uczestnicy wiecu, jako ofiarę upatrzono sobie około 70-letn. bezbronnego starca, w osobie p. Pawłowskiego, prezesa Str. Nar. w Dźwierzni. W ciemnej ul. 3 Maja napadło go kilku drabów i twardem narzędziem obiło do krwi po twarzy i głowie. Na krzyk napadniętego zbiegła się publ., a oprawcy zwiali. Napad ten wywołał zrozumiałe oburzenie. Okaleczony zwrócił się najpierw o pomoc lekarską, a następnie o napadzie doniósł policji, która ze względu na wchodzący w grę interes bezp. i porządku publ. wszczęła dochodzenia. Sprawcy dzikiego napadu winni być przykładnie ukarani.

Wielka uroczystość w Wąpiersku.

Wąpiersk. Niebywałą uroczystość święcenia kościoła obchodzić będzie w wieczór wigilijny Wąpiersk. Od XIV w. już stał tam kościół, ale nieszczęścia, zawieruchy wojenne i ząb czasu niszczyły kilkakrotnie świątynię Wąpierska. I dziś stanął czwarty z rzędu kościół, wzniesiony przy nadzwyczajnej ofiarności ludności Wąpierska i okolicy. Dzieło Boże osiąga swój szczyt w poświęceniu kościoła w wieczór wigilijny o godz. 11.15 wiecz. W uroczystej procesji następnie przeniesiony zostanie Najśw. Sakrament z kapliczki do nowego kościoła. Uroczystość zakończy Pasterka o godz. 12 w nocy jako I. Msza św.

Procesja odbędzie się z zapalonemi świecami, dlatego poleca się, by każdy uczestnik procesji zaopatrzył się w świecę, którą następnie złoży w ofierze kościołowi.

Radość parafji jest wielka, ale zostały też jeszcze ciężary, połączone z budową. Wszystkich ludzi dobrej woli prosimy, by nie szczędzili pomocy temu nowemu kościołowi. Ofiary uprasza się składać pod adresem: Ks. A. Tissler, Wąpiersk, p. Lidzbark, pow. Działdowo.

Myszy nieomal zniszczyły pieniądze.

Skurpie. P. Pilarski przechowywał w szufladzie 2 banknoty, jeden 50 zł, drugi 25 zł. Ostatnio, podczas przeszukiwania szuflady spostrzegł z przerażeniem, że banknoty były podarte na strzępy. Sprawcami okazały się myszy. Na szczęście nie naruszone były nr. banknotów, dzięki czemu z drobną stratą banknoty przyjął Bank Polski.

Kronika kościelna.

Zmiany wśród duchowieństwa.

Pelplin. J. E. Ks. Biskup Dr. Okoniewski mianował: administratorem tymczasowym: ks. Rottę Józefa w Sarnowie. wikarjusza: ks. Dettlaffa Jana I z Lisewa w Jabłonowie, ks; Juchtę Józefa z Kowalewa w Grucie, ks. Kaszewskiego Kajetana z Boleszyna w Kowalewie, ks. Mańkowskiego Maksymiljana z Koronowa w Więcborku, ks. Meggera Leona z Jabłonowa w Lisewie, ks. Muzalewskiego Alfonsa z Gruty w Gdańsku u Chrystusa Króla, ks. Niklasa Stanisława z Borzyszków w Szembruku, ks. Przybisza Franciszka z Więcborku w Koronowie jako I. ks. Szczypińskiego Stanisława z Szembruka w Borzyszkowach, ks. Tynieckiego Zygmunta z Koronowa w Unisławiu.

Regularna bitwa między obsługą pociągu, a węglokradami na linji Gdynia—Wielki Kack.

Gdynia. W dniu 11 bm. doszło do regularnej bitwy między obsługą węglową pociągu, a bandą złodziei, przyczem obie strony wymieniły szereg strzałów. Na szczęście nikt z ludzi nie odniósł szwanku. Posługiwanie się złodziei bronią palną dobitnie świadczy o stopniu ich rozzuchwalenia się.

Z dalszych stron Polski.

Za przekupstwo wyborcze.

Września. W ub. czwartek zasiadł na ławie oskarżonych gnieźnieńskiego sądu okręgowego na sesji wyjazdowej we Wrześni p. Władysław Suchorski, rolnik ze Spławia, obwiniony o to, że podczas ostatnich wyborów sołeckich w gromadzie Spławie namawiał do głosowania i za głosowanie obiecał Lisieckiemu ze Spławia wóz słomy. Sąd skazał go na 7 miesięcy więzienia z warunkowem zawieszeniem wykonania kary na przeciąg 2 lat.

ZEBRANIA KÓŁEK ROLNICZYCH

na dzień 22. XII. 1935.

Grodziczno	**o godz. 12.**	**Rakowice**	**o godz. 15.**
Lubstynek	**„ 14.**	**Bratjan**	**„ 17.30.**
Złotowo	**„ 17.**	**Ostrowite**	**„ 12.**
Krotoszyny	**„ 12.**		

HOTEL POLSKI

L. Lewandowski, Brodnica,
Rynek.

Sympatykom i stałym bywalcom mojego lokalu uprzejmie donoszę, że

począwszy od 2 święta Bożego Narodz.

w nowo odrestaurowanej salce **codziennie**

KONCERT

połączony z DANCINGIEM

Przygrywać będzie zespół artystyczny.

Ceny umiarkowane.

KĄCIK RADJOWY

Audycje Polskiego Radja w Warszawie.

Sobota, dn. 21. XII. 6.30 Audycja poranna. 12.03 Dziennik. 12.15 Koncert ork. kamer. 13.00 Muzyka salonowa. 13.25 Chwilka gosp. dom. 14.30 Koncert. 15.00 Fragm. z pow. „Krzysztof Arciszewski". 15.30 Muzyka lekka. 16.00 Lekcja języka francusk. 16.15 Pieśni. 16.30 Skrzynka techn. 16.45 „Cała Polska śpiewa". 17.00 Reportaż z Prus Wschodnich. 17.15 Nowości z płyt. 17.45 „Gronostaj" — pog. 17.50 Nasze miasta i miasteczka. 18.00 Audycja dla dzieci. 18.30 Przegląd wydawnictw. 18.40 Pogad. społ. 18.45 Muzyka lekka. 19.00 Przegląd prasy roln. 19.35 Wiad. sport. 20.00 Koncert chóru Erjana. 20.45 Dziennik. 20.55 Obrazki z Polski współczesnej. 21.00 Kraków, starodawny gród — aud. dla Polaków z zagranicy. 21.30 Wesoła syrena. 22.00 Muzyka lekka. 23.05 Muzyka tan.

Niedziela, dn. 22. XII. 9.00 Audycja poranna. 10.05 Tr. nabożeństwa z Poznania. 12.15 Poranek muz. ze Lwowa. W przerwie około godz. 13.00 — fragm. słuch. „Gospodarz i parobek" — Tołstoja. 14.10 Fragment z pow. „Hanka". 14.30 Muzyka lekka. 15.00 Godzina rolnika. 16.00 „Choinka na przedmieściu" — tr. ze szkoły. 16.20 Muzyka salonowa. 16.45 Pieśni z Polesia. 17.00 Muzyka tan. 17.40 Migawki regj. 18.00 Trio fortep. 18.30 „Ksiądz Piotr" — słuch. 19.45 „Co czytać"? 20.00 Koncert symf. 20.45 Wyjątki z pism Piłsudskiego. 20.50 Dziennik 21.00 Wesoła lwowska fala. 21.30 Tr. z Torunia. 21.45 Wiad. sport. 22.00 Koncert pianistów polskich, wyelim. na konkurs chopinowski. 23.05 Muzyka tan.

Poniedziałek, dn. 22. XII. 6.30 Audycja poranna. 12.03 Dziennik. 12.15, 15.30 Muzyka salonowa. 13.25 Chwilka gosp. dom. 16.00 Lekcja języka niemieck. 16.15 Koncert. 16.45 „Ach ludzie, ludzie" — skecz. 17.00 „Czy kobieta jest sfinksem" — pogad. 17.15 Wiersze Wierzyńskiego. 17.20 Recital śpiew. 17.50 „Zyjące spadochrony" — pogad. 18.00 Obrazek symf. — „Rugby" — Honeggera. 18.10 „Gwiazdka w radjo". 18.55 Skrzynka roln. 19.40 Wiad. sport. 19.50 Pogad. aktualna. 20.00 Muzyka lekka. 20.30 Krótki koncert solistów. 20.45 Dziennik. 20.55 Recital Czaplickiego. 21.30 Wieczór literacki. 22.00 Koncert symf. pod dyr. Nowowiejskiego. 23.05 Muzyka tan.

Program Polskiego Radja S. A. Rozgłośnia Pomorska w Toruniu.

Fala 304,3 m. 986 Kc. 16—24 Kw.

Sobota, 21. XII. 7.55 Parę informacyj. 13.00, 13.30, 13.30 Płyty. 15.20 Przegląd giełd. i komunikat żegl. 18.30 „Łowiectwo w grudniu". 18.40 Zycie kultur. artyst. i nauk. na Pomorzu. 18.45 Koncert. 19.09 Chwilka morsko-pomorska. 19.20 Koncert reklam. 19.35 Wiad. sport. z Pomorza.

Niedziela, dn. 22 XII. 9.15, 14.20 Płyty. 15.00 „Samokształcenie w przysposob. rolniczem". 19.10 Koncert reklam. 19.40 Wiad. sport. z Pomorza. 20.30 „Miasto za siedmioma górami" — felj 23.05 Płyty.

Poniedziałek, 23. XII. 7.55 Parę informacyj. 13.30 Płyty. 15.20 Przegląd giełdowy i komunikat żegl. 15.30 Recital niewidomego organisty. 18.00 Płyty. 18.10 „Zwyczaje gwiazdkowe na Kaszubach". 18.20 Płyty. 18.40 Zycie kultur. artyst. i nauk. na Pomorzu. 18.55 Rozmowa ze słuchaczami. 19.05 Koncert reklam. 19.35 „Jak spędzić święto"? 19.40 Wiad. sport. z Pomorza. 20.30, 23.05 Płyty.

Pozatem transmisje z innych polskich stacyj.

RUCH TOWARZYSTW.

Narodowa Organizacja Kobiet.

Obchód gwiazdkowy z opłatkiem i obdarowanie dzieci członkiń oraz 30 dzieci bezrobotnych odbędzie się w niedzielę, dnia 22 bm. o godz. 6-tej po południu w małej sali Hotelu Centralnego. Zarząd.

Uwaga! Związek Weteranów Powstań Narod. 1914—19 Koło Nowemiasto n. Drw.

Nowemiasto. Zarząd tut. Koła komunikuje swym członkom z miasta i okolicy, że dn. 27 grudnia (3 święto) o godz. 19 tej urządzamy w Hotelu Centralnym (parter) skromny obchód gwiazdkowy, połączony z **akademją ku uczczeniu 17 rocznicy Powstania Wielkopolskiego.** Po akademji kolacja żołnierska. Przybycie wszystkich członków nie tylko obowiązkowe, lecz rozkazem. Ordery i odznaki należy nałożyć. Zarząd.

Podarki gwiazdkowe

gdy są wykonane własnoręcznie, tem większy posiadają urok. Można to powiedzieć również o ciastach, wypiekanych w domu, gdyż dobrze udane i smaczne mogą się przyczynić do podniesienia nastroju świątecznego. Doświadczone panie domu używają w tym celu Dr. Oetkera proszku do pieczenia „Backin", gdyż mają wtedy pewność, że wszystko się uda i wiedzą, że ciastka i ciasteczka, pieczone według recepty Oetkera, niedrogo kosztują, a świetnie smakują i dobrze służą zdrowiu.

Nowa katastrofa pod Krzeszowicami

Kraków. Dn. 17 bm. pociąg towarowy, który z 77-minutowem opóźnieniem jechał z Krakowa do Katowic, wykoleił się i spadł z nasypu do potoku. Brankart i 2 wagony z bydłem zostały rozbite, parowóz i trzy wagony uszkodzone. Konduktor Kwiatkowski został na miejscu zabity, maszynista Hołm zmarł w szpitalu, 3 kolejarze są ciężko ranni.

Pamiętaj, że stół świąteczny nie będzie należycie zastawionym, jeżeli zabraknie na nim świetnych piw Podgórskich, t. j. **Śmietanki Pomorskiej, Rożlaka lub Karamelu.**

Reprezentacja, Lidzbark, Nowy Rynek 15. Telefon 21.

Pieczywo gwiazdkowe

z Dr-a Oetkera „Backin'em" i przyprawą korzenną do pierników.

Zastępstwa we wszystkich większych miastach Polski.

NADESŁANE

(Za ten dział redakcja nie odpowiada.)

Do publicznej wiadomości. — Odpowiedzialności niektórych urzędów.

Kartuzy. Niżej podpisany jako urzędnik umysłowy stara się o rentę starczą. Ubezpieczalnia w Poznaniu zożądała oprócz stawionego wniosku metryk urodzenia dzieci. Tutejszy Pkt. Kontr. U. Sp. wystosował pismo 6 9. rb. do Urzędu Stanu Cywilnego od Skarlina o nadesłanie 2 metryk urodzenia. Czekano 3 tygodnie, metryki nie nadesłano. I dwukrotne ponowne pisma nie poskutkowały. Wskutek tego niżej podpisany wniósł 9. 10. br. zażalenie do Starostwa w Nowemmieście. Musiało to jednak poskutkować, bo nareszcie, choć z wielkiem opóźnieniem, żądane metryki nadeszły. Trwało to 9 (dziewięć) tygodni, zanim się z Urzędu Stanu Cywil. Skarlina metryki ur. uzyskało, pozatem koszt i pisanina i wielka zwłoka ze staraniem się o rentę. Niema co mówić, dzielny Urząd Stanu Cywil.

Fr. Mówiński.

Rozwiązać „Strzelca"!

Naguszewo. Czytałem w rozmaitych gazetach, że B B. W.R. jest przez płk. Sławka rozwiązane, a ten sam los ma spotkać podobno i „Strzelca". Wzywam też naszych prezesów B B, jak Celestyna Ruczyńskiego i dzierżawcę Alojzego Kitłowskiego z naszej gromady, aby też jak najrychlej rozwiązali tę organizację, aby nasi starsi gospodarze, jak Tofil Jankowski n.p., który liczy około 80 lat. więcej nie biegał po zapłociu na ten alarm.

A członkowie z Groszek tej samej gromady nie wiedzieli, kiedy to zebranie zwołać, to też uchwalili je na samą niedzielę, kiedy się odbywa w kościele godzinna adoracja Najśw. Sakramentu. Po zebraniu raczyli się monopolówką. Uważam, że to rychło się skończy, gdyż zakładamy Stronnictwo Narodowe, a przez nie nową Polskę, Polskę katolicką i narodową.

Liberacki Bernard.

GIEŁDA ZBOŻOWA W POZNANIU.

Notowania oficjalne z dnia 19 12.
Płacono w złotych za 100 kg.

Żyto	11.75— 12.00
Pszenica	16 25— 16.50
Jęczmień browarowy	14 25— 15.25
Owies	13.75— 14.25

GIEŁDA WARSZAWSKA

Dolar 5.31; frank francuski 35.00; frank szwajcarski 171.98; funt szterling 26.16; marka niemiecka 213.45; korona czeska 21.97.

Za redakcję odpowiedzialny: Wacław Weilandt w Nowemmieście.
Za ogłoszenia redakcja nie odpowiada.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenia pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Numer akt: 440/35.

Wezwanie.

Komornik Sądu Grodzkiego w **Lidzbarku** rewiru I. J. Czerniewicz, mający kancelarję w Lidzbarku ul. Sądowa Nr. 3, podaje do publicznej wiadomości, że **dnia 20 stycznia 1936 r. o godz. 11 przystąpi do opisu nieruchomości** Sugajno k. 58,79 i 113 własność Alojzego Siemiątkowskiego we Francji, do której skierowana została egzekucja w poszukiwaniu wierzytelności w kwocie 298,70 zł i koszty przypadającej wierzycielowi Bolesławowi Zero od dłużnika Alojzego Siemiątkowskiego **i wzywa** wszystkie osoby, nieuczestniczące w postępowaniu, aby przed ukończeniem opisu zgłosiły swoje prawa do wymienionionej nieruchomości lub jej przynależności, jeżeli prawa tych osób stanowią przeszkodę do egzekucji.

Dnia 18. 12. 1935 r.

Komornik (—) J. Czerniewicz.

Numer akt: 1009|35.

Wezwanie.

Komornik Sądu Grodzkiego w **Lidzbarku** Józef Czerniewicz, mający kancelarję w Lidzbarku ul Sądowa Nr 3, podaje do publicznej wiadomości, że **dnia 27 stycznia 1936 r. o godz. 10-tej przystąpi do opisu nieruchomości miejskiej** „Lidzbark k. 55", własność Antoniego Müllera, do której skierowana została egzekucja w poszukiwaniu wierzytelności w kwocie 845,00 zł plus koszty przypadającej wierzycielowi Bankowi Gospodarstwa Krajowego od dłużnika Müllera Antoniego **i wzywa** wszystkie osoby, nieuczestniczące w postępowaniu, aby przed ukończeniem opisu zgłosiły swoje prawa do wymienionej nieruchomości lub jej przynależności, jeżeli prawa tych osób stanowią przeszkodę do egzekucji.

Dnia 19 grudnia 1935 r.

Komornik, Czerniewicz.

Polecam
praktyczne podarki gwiazdkowe
po rewelacyjnie niskich cenach
F-a PORCELANA,
BRODNICA, Rynek.

POCZTÓWKI
nowe piękne wzory
na święta Bożego Narodzenia
w wielkim wyborze
poleca
Księgarnia „Drwęca" Nowemiasto.

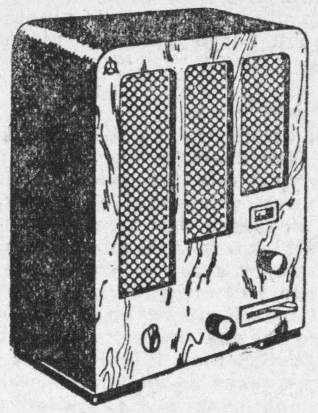

Najnowszy
2-lampowy
Radjoodbiornik
„Echo - 121 - S"
na prąd stały.
Po rewelacyjnie niskiej cenie na bardzo dogodnych warunkach do nabycia
w „DRWĘCY" Nowemiasto, Rynek 4.
Szczegółowe informacje oraz pokaz działania aparatu na miejscu.

KURSY
gospodarstwa dom.
SS. Zmartwychwstania P-go w Brusach (Pomorze)
obejmują: gotowanie, pieczenie, pranie i prasow. sztyw. bielizny, robótki ręczne. Kurs rozp się
1 września i 1 lutego.
Nauka z utrzymaniem 315.

W drugie święto Bożego Narodzenia urządzam
zabawę taneczną
Józef Karczewski,
Złotowo, p. Lubawa.

Uczeń
zegarmistrzowski potrzebny od zaraz
Krasiński,
Lubawa.

Żywe karpie
polecamy i przyjmujemy zamówienia do poniedziałku 23. XII. włącznie
Majątek Rakowice,
telefon nr. 1.

UWAGA!
KTO ZAKUPI
w księgarni „DRWĘCA"
papier listowy
w cenie od 2.50 zł
otrzyma
BEZPŁATNIE
wydrukowane monogramy.

NUTY
najnowsze szlagiery na fortepian i skrzypce
wszelkie nuty krajowe i zagraniczne na zamówienie
poleca
J. BUŁKA, księgarnia,
Brodnica, Rynek.

Świeczki i ozdoby choinkowe
poleca
„Drwęca" Nowemiasto,
Rynek.

Księgarnia „Drwęca" w Nowemmieście
POLECA NA
Gwiazdkę KSIĄŻKI

dla dzieci, młodz. i dorosłych
Gry towarzyskie i zabawki
od skromnych do najwytworniejszych
Albumy do poezji i fotografji.
Wyroby alabastrowe, marmurowe, szklane i galalitowe.
Portfele, portmonetki, teki skórzane oraz
APARATY FOTOGRAF. i RADJOWE.

Dwu i trzy lampkowy
radjoaparat
korzystnie na sprzedaż
Krasiński, zegarmistrz
Lubawa,

Kule choinkowe
od 4 groszy za sztukę oraz przybory choinkowe i praktyczne podarki gwiazdkowe poleca po najniższych cenach.
Drogerja „Mały Rynek"
wł. Aleksy Wojnowski,
Brodnica n. Drw.

Dobra KSIĄŻKA
to
najmilszy / lepszy / tańszy
podarek na gwiazdkę.
Polecamy książki dla dorosłych, piękne powieści dla młodzieży, zajmujące książeczki obrazkowe dla dzieci
CENY
rewelacyjnie NISKIE!
Katalogi książek
wydaje się **bezpłatnie**
Księgarnia „DRWĘCA"
NOWEMIASTO Rynek.

LALKI
główki do lalek, korpusy oraz wielki wybór rozmaitych
ZABAWEK
najtaniej
w Księgarni „Drwęca"
Nowemiasto.

Zgubiłem
wojskową książeczkę na jarmarku w Lubawie. Znalazcę upraszam o zwrot
Franciszek Patalon,
Nielbark.

Pralnia garderoby i bielizny
w BRODNICY
ul. Mostowa 7.
wł. **Konst. Steika.**
Czyści chemicznie wszelką garderobę męską, damską i dziecięcą oraz farbuje najsolidniej. Ceny niskie ze względu na kryzys.
Zlecenia przyjmują:
w Jabłonowie
F-a Konst. Meyer,
w Nowemmieście
F-a M. Zielińska skład bławatów, ul. Sobieskiego 5.
w Lubawie
F-a „Bazar" Bestjanowa,
w Lidzbarku
F-a R. Licznerski
w Rypinie
F-a Józef Lewandowski.

POWER
NAJLEPSZY...
KOWEK

Dla PP. Rolników!
BLANKI CZARNE
tanie i dobry gatunek.
BLANKI kolorowe
SUROWIEC
SKÓRA PASOWA
Klej do pasów
TROKI surowcowe
i pergaminowe
OKUCIE białe argentan
OKUCIE czarne
CZABRAKI filcowe
CZABRAKI wyjazdowe
WOJŁOK (filc) od 4—14 mm.
LAKIER rymarski
poleca najtaniej
SKŁADNICA SKÓR
Cz. Balcerowicz
przy moście Brodnica n. Drw.
Telefon 111.

OZDOBY choinkowe i świece na choinkę
poleca
J. BUŁKA, księgarnia,
BRODNICA, Rynek.

Łóżka polowe
składane
od 15 zł. **Łóżka metalowe** białe od 35 zł. **Leżanki** od 35 zł. **Tapczany** nowoczesne od 55 zł. **Kanapy** od 75 zł. **Materace** komplet na 1 łóżko od 26 zł, — Z uwagi na zbliżającą się gwiazdkę ceny zniżone.
Pomorska Fabryka Tapicerska
K. Żuralski, Brodnica,
ul. Mostowa 14. Telef. 114.

Karty do gry
poleca
„DRWĘCA"
Księgarnia
Nowemiasto.

Zabawki i gry towarzyskie
poleca
J. BUŁKA,
księgarnia Brodnica, Rynek.

DRUKI
wszelkiego rodzaju zwyczajne do najwykwintniejszych
po cenach przystępnych wykonuje terminowo i gustownie
Drukarnia „Drwęcy"
Nowemiasto.

WĘGIEL
opałowy,
kowalski
i brykiety
poleca
Fr. Tysler, Lubawa.

FORMULARZE
poleca
Księgarnia „Drwęca".